

N:o 18.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående utsträckt användning af undsättningsfondens tillgångar; gifven Stockholms slott den 1 februari 1889.

Under återopande af bilagda protokoll öfver finansärenden för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen att medgifva, att de medel, som jemlikt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 12 maj 1868 blifvit ställda till Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, må, under iakttagande af de i nämnda skrifvelse innefattade bestämmelser och vilkor, af Kongl. Maj:t disponeras för behöfvandes undsättning jemväl i fall, då allmännare nöd i någon ort uppstått af annan orsak än missväxt eller felslagen skörd.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse väl bevågen.

OSCAR.

F. v. Essen.

*Utdrag af protokollet öfver finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari
1889.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern friherre *Bildt*,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Ehrensward*,
Statsråden: herr *Lovén*,
 friherre *von Otter*,
 von Krusenstjerna,
 Wennerberg,
 friherre *Palmstierna*,
 friherre *von Essen*,
 Örbom,
 friherre *Åkerhielm*.

Föredragande departementschefen, statsrådet friherre von Essen anförde:

»I underdänig skrifvelse den 26 sistlidne januari har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i Blekinge län meddelat, att, då under de senare åren fiskerinäringen utanför länets kuster i allmänhet bedrifvits under ovanligt ogynsamma förhållanden, den ekonomiska ställningen bland fiskeribefolkningen tidtals varit mycket bekymmersam. Särskildt under förra årets stränga och långvariga vinter, då hafvet utanför Blekinges kuster ständigt var isbelagdt flere mil ut och allt fiske omöjliggjordt från slutet af december till slutet af april, var fiskeribefolkningen öfver hela länet i icke ringa mån nödstäld. De mindre bemedlade bland denna befolkning nödgades då i allt för

hög grad anlita krediten, hvilket i förening dermed, att fisket under sistlidne sommar och höst varit ovanligt litet inbringande, vållat, att vid vinterns början, då fiskarena voro urståndsatte att förvärfva sig sitt dagliga bröd och då vidare skuldsättning i saknad af den redan ansträngda krediten icke kunde ega rum, nöden stöde för dörren. Med öfverlemnande af en utaf ett stort antal fiskare i Mjellby socken gjord framställning om erhållande af statsunderstöd för lindring af den synnerligt nödstälda belägenhet, hvori de befunde sig, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande vidare anført, att, enligt hvad vid sammanträde inför kronofogden i orten blifvit utredt, nöden ibland fiskeribefolkningen i nämnda socken redan för närvarande syntes vara synnerligen påträngande; och som detta antagligen vore eller snart blefve förhållandet jemväl bland en stor del af länets öfriga fiskeribefolkning, samt fara vore att, om icke tillfällig hjälp genast mellankomme, en stor del af den medellösa befolkningen skulle blifva utsatt för hungersnöd, har Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i underdånighet anhållit, att redan nu, innan fullständig utredning hunnit om förhållandena åstadkommas, ett anslag utan återbetalningsskyldighet å 5,000 kronor måtte ställas till Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förfogande för att såsom understöd tilldelas fattiga af Blekinge läns ö- och kustbefolkning.

Ehuruväl Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvandes förevarande framställning synes mig i hög grad behjertansvärd, möter likväl mot ett omedelbart tillmötesgående af densamma hinder derutinnan, att medel, afsedda för deruti omförmäldt ändamål, icke finnas till Eders Kongl. Maj:ts förfogande. Den så kallade undsättningsfonden skulle visserligen erbjuda tillräckliga tillgångar för ifrågavarande ändamål, hvilket ej heller kan anses främmande för det allmänna syftet med nämnda fond, men mot fondens användande för sagda ändamål förefinnes ett bestämdt hinder uti de i fråga om fondens disposition gällande bestämmelser.

Dessa bestämmelser innefattas uti Riksdagens underdåniga skrifvelse den 12 maj 1868, hvars innehåll till efterrättelse meddelades genom nådigt bref den 22 maj samma år. I sammanhang dermed, att undsättningsfondens dåvarande kontanta behållning jemte vissa andra tillgångar öfverlemnades till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, tillkännagaf Riksdagen i nämnda skrifvelse, att Riksdagen beslutat,

att af de sålunda till Eders Kongl. Maj:ts nådiga förfogande ställda medel en summa af 50,000 riksdaler finge årligen begagnas till undsättning utan återbetalningsskyldighet för sådana behöfvande, hvilka icke vore i tillfälle att sjelfva förskaffa sig arbete eller i stånd att af egna tillgångar återgälda de undsättningsanslag, som dem tilldelades; börande dylika understöd

företrädesvis tillgodokomma de kommuner, hvilka förbunde sig så använda desamma, att för kommunens fattiga och arbetslösa medlemmar bereddessysselsättning och möjlighet att genom eget arbete förtjena sitt uppehälle;

att ifrågakvarande tillgångar för öfrigt finge användas endast till räntefria låneunderstöd med bestämda återbetalningsterminer och mot vederbörande större eller mindre menigheters gemensamma ansvarighet eller annan af Eders Kongl. Maj:t godkänd säkerhet;

att, så vidt omständigheterna medgåfve, tillfällen skulle för de behöfvande beredas att erhålla sysselsättning och förtjenst vid allmänna arbetsföretag; samt

att omförmälda för undsättning vid missväxt eller felslagen skörd afsedda medel borde, i den mån de icke vore för anvisade utbetalningar erforderliga, till riksgäldskontoret öfverlemnas emot skyldighet för detta verk att det sålunda emottagna beloppet vid skeende requisition för dermed åsyftade ändamål Eders Kongl. Maj:t tillhandahålla.

Undsättningsfondens nettobehållning utgjorde vid 1888 års slut 1,053,121 kronor 83 öre. Med afräknande af utestående lånebelopp utgjorde den disponibla behållningen vid samma tidpunkt 1,005,184 kronor 56 öre.

Till upplysning om den utsträckning, hvori fondens tillgångar under senare tider anlåtats, anhåller jag att få meddela följande tabell, upptagande de belopp, som under de senast förflutna tio åren från fonden utbetalts, dels såsom understöd utan återbetalningsskyldighet och dels såsom lån:

	Understöd.	Lån.
År 1879.....	— — —	10,000 —
» 1880.....	— — —	3,424 —
» 1881.....	— — —	— — —
» 1882.....	2,000 —	2,600 —
» 1883.....	— — —	— — —
» 1884.....	— — —	10,000 —
» 1885.....	8,700 —	68,385 —
» 1886.....	1,000 —	18,000 —
» 1887.....	6,000 —	1,300 —
» 1888.....	— — —	— — —

Såsom jag nyss anfört, få undsättningsfondens tillgångar användas till behöfvandes undsättning endast då det nödställda tillståndet uppkommit till

följd af missväxt eller felslagen skörd. Jag behöfver likväl icke erinra derom, att allmännare nöd i en ort kan uppstå äfven af annan orsak. Ett synnerligen talande fall af denna art föreligger uti det förhållande, som gifvit mig närmaste anledningen till denna framställning, eller den bekymmersamma belägenhet, hvori en stor del af fiskeribefolkningen i Blekinge råkat på grund af felslaget fiske. Äfven andra olycksfall af beskaffenhet att drabba en hel ort kunna förekomma, då skyndsam hjälp från det allmännas sida är af nöden, såsom större eldsvådor, öfversvämningar m. m.

Då sålunda utom de fall, i hvilka enligt gällande bestämmelser anlåtande af undsättningsfondens tillgångar är medgifvet, kunna förekomma andra likartade, der behöfvat af skyndsam hjälp är lika trängande, samt, på sätt de af mig anförda siffror torde ådagalägga, undsättningsfonden, som vissa år alldeles icke och andra år endast i ringa omfattning behöft anlitas, i allmänhet torde lemna tillgång till mötande af oundgängligaste behöfvanden äfven i sistnämnda fall, synes mig önskvärdt, att sådan ändring vidtages i oförmälda bestämmelser, att fonden erhåller en, med dess allmänna ändamål öfverensstämmande, utsträckt användning. Jag hemställer därför i underdånighet, att Eders Kongl. Maj:t täcktes föreslå Riksdagen att medgifva, att de medel, som jemlikt Riksdagens underdåniga skrifvelse den 12 maj 1868 blifvit ställda till Eders Kongl. Maj:ts disposition för behöfvandes undsättning vid missväxt eller felslagen skörd, må, under iakttagande af de i nämnda skrifvelse innefattade bestämmelser och vilkor, af Eders Kongl. Maj:t disponeras för behöfvandes undsättning jemväl i fall, då allmännare nöd i någon ort uppstått af annan orsak än missväxt eller felslagen skörd.»

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt, deruti statsrådets öfriga ledamöter instämde, behagade Hans Maj:t Konungen bifalla; och skulle nådig proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bilagan — — — vid detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

G. Louis De Geer.